

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20

Administrația: Strada Gărei, No. 25

Abonamentu 10 lei pe an

Proiectele Guvernului

La ministerul de interne s'au pregătit de către d-l ministru C. Olănescu și secretarul său d-l G. Bogdan următoarele proiecte de legi, spre a fi depuse pe biroul Camerilor în sesiunea ordinară ce începe la 15 Noembrie viitor:

1) *Suprimarea subprefecților și a subprefecturilor;*

2) *Inființarea de inspectori de plăși și organizarea și sporirea atribuțiunilor notarilor, și*

3) *Inființarea monopolului cărciumelor rurale.*

Aceste legi sunt menite a aduce o reorganizare în administrație și a realiza economii însemnate în budgetul acestui minister.

Ast-fel cum funcționează acum subprefecturile, ca simple birouri de înregistrare, ele nu răspund la nici o necesitate în stat. Prin desființarea lor se face economii însemnate, în budgetul Statului și al județelor, cari plătesc chiriile localurilor subprefecturilor. În locul subprefecților de astăzi se înființează inspectori de plăși câte 2—3 de fie-care județ cu câte cel mult un scriitor în cancelaria prefecturii, întocmai după cum e în Transilvania. Acești inspectori vor fi luați dintre cei mai buni actuali subprefecți, pe când toate ajutoarele, scriitorii și restul funcționarilor subprefecturii rămân pe din afară.

Tot prin această lege se desființează și directorii de prefectură remanând ca atribuțiunile lor să fie îndeplinite de secretarii consi-

liilor județene, ceea ce e foarte nimerit.

Comunele rurale vor fi mărite la cel puțin 500 familii, ca să nu mai vedem comune ca Murfatlar d. es. care nu știm dacă are mai mult ca 50 capi de familie, contribuabili stabili, sau ca Osmancea, plasa Mangalia al cărei venit nu știm dacă ajunge vre-odată la 1000 lei anual.

Primarii comunelor vor rămănea numai cu gospodăria comună, dându-se notarilor, bine pregătiți, în școala ce se va înființa, și bine plătiți, toate atribuțiunile ce sunt legate în alte state de funcțiunea de *notar*. În cătune se vor da atribuțiunile oficiului stărei civile de nașteri și înmormintări unui delegat al primarului, preotului d. es. sau învățătorului din sat.

Locotenenții din jandarmeria rurală vor fi suprimați, iar cu economiile ce rezultă de aci se va înmulți numărul jandarmilor.

Inființarea monopolului cărciumelor rurale va reduce numărul actual al cărciumelor prin sate. Locuitorii vor scăpa de o sumă de lipitori ai satelor, cari au redus la sapă de lemn mai cu seamă pe țărani moldoveni; iar dacă se va pune restricțiunea, care există deja în actuala lege a licențelor, ea străinii să nu poată concura la licitația cărciumelor, ci numai cetățenii români, cu drept de alegători, monopolul cărciumelor va fi o reformă care prețuiește mai mult de cât toate celelalte aceste legi împreună.

Apărarea Națională va înceta de a mai cleveți pe cel mai mare și mai luminat patriot din țara Românească.

RESCOALELE ȚĂRĂNEȘTI

Pare-că e un făcut: de câte ori vin conservatorii la guvern, ori, de câte-ori pun vre-un impozit, se produc împotriviri ori rescoale, ce se reprimă apoi cu forța armatei.

Așa a fost la 1888, în județele Ialomița și Ilfov, în cestia agrară așa la 1894 când cu legea maximumului, așa anul trecut la alegerea de deputați în Olt, așa acum, revoltele țărănești de la Buda, Rîmnicu-Sărat și Pêrscov, județul Buzău, unde țărani s'au opus cu forța la aplicarea legii asupra impozitului pe țuică, impozit ce a mai existat, înființat de liberali, fără împotrivirea producătorilor, și desființat de conservatori, când finanțele statului erau mai bune și permiteau desființări de biruri.

Toată lumea, toate ziarele din țară sunt de acord ca impozitul pe grad de alcool din prune, tescovină, drojdi etc. este tot ce poate fi mai drept și mai equitabil, — și cu toate acestea a trebuit să se verse sânge omorându-se 5 țărani în ambele localități și rănindu-se grav o sumă de ofițeri soldați și țărani pentru ca legea, votată de Camerele legiuitoare în sesiunea din Septembrie a. c. să poată fi pusă în aplicare.

Legea votată: ca să se plătească o taxă de 5 bani pe gradul și decaltru de țuică, e dreaptă, fiind-

că se plătește și pentru spirturile de bucate, și ele tot produse ale țării, o taxă îndoită de 10 bani pe grad și decaltru. Ea e echitabilă, pentru producători, fiind-că taxele se plătesc pe măsura producției, nu cum era până acum, taxa de 10 lei pe hectarul de pruneturi, pentru care, când prunele nu se făceau, omul plătea de giaba. Așa cum e legea făcută: dacă faci mult rachi, plătești mult, iar dacă nu se face nimic, cum se întâmplă livezilor de pruni ani de-arîndul, nu dai nimic.

Bir mai drept nu se poate.

Asupra incidentelor de la Buda și Pêrscoy, ce au sîngerat inima țării, ziarele opoziției acuză pe guvern de neprevădere și nepracticitatea măsurilor ce a luat pentru aplicarea legii, iar ziarele guvernamentale acuză instigatorii și uneltitorii de reșcoale printre țărani, lăpădând vina insuficienței instrucțiunilor date agenților aplicatori, pe șefii de servicii și specialiștii, cari au alcătuit detaliile și economia acestei legi.

Se urmărește acum stabilirea răspunderilor la fața locului de către procurorii respectivi, pentru instigatorii de vor fi, iar opoziția pregătește probe de acuzație contra guvernului, în parlament, care are a se deschide peste 15 zile. Vom vedea unde e vina acestei atât de dureroasă întâmplări.

Impresiunea noastră este ca ministrul financelor, care a ordonat aplicarea imediată a legii, a fost rău servit de subalternii săi specialiști în materie.

Să presupunem că titularul acestui departament ar fi fost un avocat, cum s'a întâmplat adese-ori, din acei ce n'au căleat în viață printr'o livedie de pruni,— cum era să știe el —personal— detaliile fabricării țuiceii: câte vedre de borhot dau un decaltru de țuică d. es.? sau, la care temperatură se grăduiește . . . alcoolul? ori dacă s'a plătit sau nu, până aci, vre-un trimestru din fosta taxă pe hectarul de prunete? Toate acestea erau treaba subalternilor din minister. E regretabil că nu și-au făcut datoria în conștiință.

Economii la Ministerul Instrucțiunii Publice

Septămăna trecută d-l Prim ministru P. P. Carp, ministru adinterim la culte și instrucțiune publică s'a ocupat, cu d-l secretar general D. A. Laurian și șefii de serviciu din acel minister, de economiile ce se pot face bugetului acelui minister.

Cifra bugetului acelui minister, pe exercițiul curent, este de 29.906.597 lei. Asupra acestei cheltuieli s'a proiectat o economie de 4.905.597 lei, reducându-se bugetul la 25.000.000 lei.

Plata clerului se trece în sarcina comunelor urbane și ruraie; lefurile demnitarilor bisericești, plătiți direct de Stat, vor fi considerabil reduse; iar numărul protiereilor va fi redus la jumătate adică câte unul pe două județe.

Cheltuiala cu laboratoarele pendinte de acel minister va fi considerabil redusă, suprimându-se lefuri și diurnele directorilor și unele laboratorii.

Se va reduce numărul inspectorilor de școli și al revizorilor școlari și eclesiastici.

Se vor preschimba multe școli rurale în școli de cătun, cu leafă de 40 lei lunar, toate școlile rurale urmând să fie plătite de comune.

Ancheta economiilor bugetare

Comandamentele de brigadă

Comandamentele de brigadă, 17 la număr în toată țara, au un rol cu desăvîrșire șters, dacă un negativ, în timp de pace, și dar, s'ar putea suprima din organizația armatei, fără nici un inconvenient pentru buna funcționare a serviciilor militare.

Aceste comandamente ocupate de generali de brigadă și cele mai multe de coloneli, fac numai pe biuroul de transmiterea hârtiilor oficiale: de la regimente la Divizia și vice-versa, ordinele acestora pe regimente, pe lângă un avis, de cele mai multe ori fără nici o însemnătate, dar tot-dea-una prejudiciabil bunului mers al

serviciilor, prin întârzierea transmisiunii ordinelor și rapórtelor.

Oficiile ce aceste comandamente fac, spun oameni competenți în materie, se aseamănă întocmai cu acele ale sub-prefecturilor ce acum se desființează.

Funcționarea lor nu e necesară de cât în timp de resbel, unde trebuie să fie un comandant peste cele două regimente din câte se compune o brigadă; iar până atunci se pot trece atribuțiunile acestui comandament celui mai vechiu dintre cei doi șefi de regimente, care ar avea reședința la Diviție, după cum bunioară ar putea fi cazul în Constanța, unde comandantul de brigadă nu e de cât un lues, la care țara trebuie să renunțe în timpul de față.

Această funcțiune și grad n'ar fi esistând de cât în organizația armatei imperiului german, cu care nici într'un caz n'ar trebui să ne măsurăm.

O altă cheltuială nedreaptă este salariarea medicilor, veterinarilor și farmaciștilor militari stagiați.

Toată lumea trebuie să facă serviciul militar, de la unu până la trei ani, serviciu activ, fără să i se plătească nimic, fie analfabet sau academician. De ce numai absolvenții științelor medicinale să fie plătiți din ziua care i-a plăcut să se înroleze în serviciul militar, după terminarea studiilor, pentru care au fost pásuiți? când mulți din ei fac o adevărată nouă școlă, de astă-dată practică, prin spitalele militare și infirmerii, lucru pe care restul medicilor civili îl obțin cu multe ostenele, concursuri etc.?

Lucru nu e drept nici de cum. Vom continua.

Observațiuni Generale

ASUPRA

Exploatarei carierelor Statului
in Dobrogea

(Urnuare și fine)

În contractul ce să închee între Minister și arendaș, să înscrie pe lângă arenda și un minimum obligator anual, făcându-se mențiune, că toată cantitatea de material, ce se va extrage în plus peste acel

minimum, să plătește conform cu prețurile indicate în regulament după dimensiuni. Iar în dispozițiunile generale să prevadă; că instalațiunile și îmbunătățirile ce se fac de exploatator, în cursul și în interesul exploatarei, rămân după expirarea termenului contractului în posesiunea statului fără nici o indemnitate către exploatator.

Minimum obligator anual, este o pretențiune justă, căci de multe ori se întâmplă, ca un exploatator să închirieze o carieră, apoi cine știe sub ce împrejurări o lasă în părăsire, mai mulți ani de a rândul, așa că în asemenea caz, numai singură plata arendei nu ar fi îndestulătoare. Acest minimum obligator variază, după circumstanțe și însemnătatea carierelor, ce au fost supuse licitațiunii.

În concesiuni minimum obligatoriu anual, să înscrie tot-d'a-una mai mare, când cariera are o valoare mai însemnată și când termenul de exploatare este și el mai îndelungat. În general să preferă o exploatare pe termene mai lungi, pentru ca exploatatorul să fie pus în pozițiune favorabilă, de a se ocupa mai de aproape de viitorul carierei, ce a luat asupra-și, știindu-se pozitiv, că îmbunătățirile, instalațiunile și o exploatare sistematică, nu se pot face de cât numai în asemenea condițiuni.

Statul pe lângă cariere de puțină însemnătate, posedă astăzi unele, a căror organizare și conducere echivalează cu carierele din Occident, și acesta se datorește în prima linie, superiorității materialelor ce conțin, activității și buneii voințe a exploatatorului și a situațiunii lor din punctul de vedere economic.

În Dobrogea avem unele cariere cu piatră de construcție, ca: Săt-Orman, Saligni, Bogdaproste, Alvănești, Topalu, Adam-Clisi, Celebichioi și altele de argiluri, ca: Defcea, Murfatlar, care au deja un început bun, apoi avem cariere de granit de cea dintâi importanță, precum: Iacob-Deal, Țugulea, Cara-Balu, Grecii și Peatra-Roșie înzestrate cu Decauviluri,

și ferate înguste pe o întindere de mai mulți kilometri și sunt conduse și exploatate cu toate prevederile tehnice.

Titrat.

Spectrele războiului și deficitul în România

Cum au apărut — Cum au dispărut

Sub acest interesant titlu, marele ziar parizian „Le Temps” conține într-un număr din urmă un lung articol care începe astfel:

„E o adevărată viață de fantome ceea ce a întreprins guvernul român venit la cîrmă în Iulie. El depune o frumoasă ardoare. Merită să reușească.

Total era compromis când a venit la putere, mai cu seamă finanțele și relațiunile exterioare. Unii aiarșișii anunțau în adevăr, falimentul altii amenințau războiul, un război cu Bulgaria. Europa se emoționează nițel, apoi mult. Acum accesul se calmează. Cum a înlăturat ministerul român primejdia, cum a făcut să intre în pămînt spectrele războiului și ale falimentului?”

Conflictul cu Bulgaria

„Le Temps” povestește după aceea în linii generale complotul Bulgăresc, arată importanța descoperirilor făcute de justiția noastră, vorbește de activitatea dezvoltată de d. Marghiloman, ministru nostru de externe, și apoi spune:

„Procesul va fi judecat de Curtea cu jurați la 12 Noembrie viitor. El va face oare-care șgomot în Europa. Dar se poate spera că rău nu va face.

Ori-ce pericol de complicațiuni pare acum înlăturat. Ministerul român va preda guvernului bulgar toate piesele dosarului. Ministrul bulgar Ivanciof scutura-va el jugul comitetului macedonean, povara compromisirilor sale de odinioară? Sau opera de înaltă poliție va fi incredințată altor mâini?

Nu se știe. Ceea ce e sigur, e că prințul Ferdinand al Bulgariei s'a hotărât de a scoate guvernul său din această încercătură și că la București îl ajută să facă aceasta, suspendându-se expulsiunile Bulgarilor. Toată lumea așteaptă liquidarea judiciară. Ast-fel fu înlăturat spectrul războiului!”

Chestia financiară

După aceea „Le Temps” se ocupă cu aceea ce el numește „spectrul falimentului”. Examinează situația financiară deplorabilă în care se găsea țara, arată resursele financiare create de actualul guvern, și adaugă:

„Proiectele guvernului n'au fost pe placul tuturor. Dar toată lumea îi face credit pentru că nimeni nu vede altă soluțiune rezonabilă. Toate proiectele deja prezentate de guvern au fost votate fără interpelări, fără întârzieri, căci Parlamentul întreg simte nevoia de a restabili cât mai grabnic creditul național.”

„Ast-fel a dispărut al doilea spectru.”

Art. 7 din Constituție

Le Temps spune apoi:

„Mai erau încă vre-o câte-va alte spectre. Bunăoară, a fost vorba de o revizuire a Constituției desființând art. 7 care interzice streinilor de a dobândi bunuri imobiliare în comunele rurale. Nici-odată guvernul român nu s'a gîngit la o asemenea măsură. Ori cât de recomandabilă ar putea să fie ea, guvernul nu ar rezista. Ar fi măturat. Țăranul român se teme de cămătarul evreu, mai mult de cât de război și de revoluție. Încă o umbră ce a reintrat în întinerie!”

Chestia regentei

Le Temps sfârșește astfel articolul său:

„Berliner Tageblatt” anunțase convocarea Constituției pentru Februarie viitor, dând ca motiv intenția bine stabilită a Prințului moștenitor de a renunța la Coroană. Guvernul, la București și ministrul afacerilor străine, când a trecut pe la Berlin, s'au grăbit să desmintă această informație, care făcuse ocolul presei din Europa centrală. Această informație falsă e tot un spectru. Va fi cel din urmă din seria noastră.”

Informațiuni

Până astăzi încă nu s'a numit prefectul județului Constanța. Știm din sorgința cea mai autorizată că ministrul dorește și caută un prefect care să corespundă misiunii unui prefect dobrogean și proiectelor guvernului pentru provincia noastră.

Nu mai de-am avea noroc măcar de astăzi.

Săptămâna trecută a fost în orașul nostru d-l inspector administrativ Victor Ionescu, spre a ancheta cazul emigrărilor și a face inspecțiilă la prefectura și primăria Constanței. În București fiind, am aflat că impresiunea cu care d-l Ionescu s'a înapoiat la minister, este absolut defavorabilă autorităților noastre.

Cât pentru emigrări, s'ar fi negat faptul susținându-se între altele că, Tătarii lipsă de prin unele comune, ar fi duși numai la muncă prin alte sate.

Această tăgăduire nu face onoare administrației. Noi când am scris în ziar, ne convinsesem mai înainte de a scrie, la fața locului, la emigranți în vapoare. Dacă este

așa cum susține d-l director al prefecturii, bazat, de sigur, numai pe rapoartele subprefecților spune că: Tătarii au mai rămas d. es. în cântuna Ghelengie, comuna Pazarlia, din cele 60—70 familii? Nici unul.

Că n'au luat pașapoarte de emigrare și s'au putut strecura în vapoare, noi nu ne-am amestecat, ci am constatat pur și simplu faptul: că, Tătarii și Țigani turcești au emigrat cu sutele de familii din județ și continuă mereu. Cine le înlesnește emigrarea și cât costă pe fie-care emigrant nu e treaba noastră să cercetăm; e destul ceea ce am spus în foaia noastră trecută.

Că există matrapaslăc în emigrări, o știu toți Tătarii din Constanța. Ar putea afla acest lucru d-l ministru de externe, punând să se întrebe, la Constantinopole, emigranții, cât i-a costat pe fiecare și cui a dat banii. Nimenea din Constanța nu ar putea face administrației acest serviciu, dacă ea nu întreprinde de la sine o cercetare cum ar trebui să o facă.

De la un țiar dobrogean să nu se ceară mai mult.

D-l D-r Gh. Crăiniceanu, medic-major și oculist a dat la lumină o carte intitulată: **Igiena ochilor**, tratând despre *ingrijirea ochilor sănătoși, slabi, bolnavi și orbi*, despre *alegerea profesiunii, ochelarilor și alte sfaturi pentru păstrarea vederii*.

Această carte, scrisă în stil cât se poate de popular și cuprinzând regulile de urmat pentru toate vârstele și profesiunile, e neapărat trebuincioasă în casa fie-cărui om.

Igiena ochilor e tipărită la tipografia societății «*Tiparul*» strada *Covaci în București*, iar ediția germană la *Franz Pietzker în Tubinga*, costă un leu.

Felicitările noastre distinsului oculist, medic militar, fost la Divizia Dobrogei.

Am mai primit la redacție: **La Myopie Forte et son Traitement chirurgical** par le **D-r T. de Lusi**, de *L'Université de Paris*, teză de Doctorat în medicină susținută înaintea juriului examinator.

Felicitările noastre cele mai călduroase noului medic Constanțian.

În ședința de la 19 Septembrie consiliul comunei Constanța a votat un ajutor de 300 lei d-lui Vasile Simionescu ajutor de subprefect în Mangalia pentru a putea suporta cheltuielile pentru întreținerea fiicei sale Emilia, care a terminat clasele gimnaziale din localitate în vre-un institut superior din București, fiind lipsit de mijloace și împresurat de o familie numeroasă.

Astăzi primă-vară vre-o 4000 lei unei văduve cu destul de frumoasă avere, pe vară mil de lei la excursioniști în Constanța, profesori, profesoare și elevi, mai în trecut

cununi pe mormintele unui mort iar acum și de aici încolo înainte, ajutoare la cei împovărați de familii numeroase, spre a-și crește fetele în *institute superioare*; pe de altă parte deci de mil de lei pentru crâmpene de șosele și trottoare, pe la creditorii și favoriții ori puternici, cum sunt d-nii Ionița Dumitrescu, D-r Colonel Șerban Georgescu și Mordici Seni, pe când comuna e amenințată de un deficit de 300.000 lei: hala! de actualii părinți ai orașului!

Toată vorba ceea: falimentul bate la ușa primăriei și d-nii Polizu și Malcoei Petrescu fac poamei cu... ce curge din cassa comunei.

NOUA TIPOGRAFIE „AURORA“

FRAȚI GRIGORIU

CONSTANȚA

Strada Traian colț, în drumul gării, vis-a-vis de Comisia de Roz

Efectuiază orî-ce lucrare atingătoare de arta tipografică, precum:

Teze de licență, Broșuri, Ziare, Afișe, Programe, Registre, Circulări, Invitații de nuntă, bilete de logodnă și botez, Cărți de vizită,

bilete de înmormint. Facturi, Etichete,

Diplome, Ordine de dans etc.

cu caractere de litere noi, de la cele mai renumite turnătorii din Franța și Germania.

Asemenea se aduce la cunoștința onor. Public, că s'a înființat și un

Atelier de Legătorie de Cărți

unde se esecută orî-ce lucrare atingătoare de această branșă.

Prețurile cele mai reduse și esecuțiune promptă.